

Aftenposten.no

Skandinaviske piloter sovner oftest i cockpiten

Norske, svenske og danske piloter sovner langt oftere på jobb enn andre europeiske piloter, viser en ny undersøkelse. Over halvparten av norske piloter har opplevd å sovne under flygingen.

NTB

Publisert: 09.nov. 2012 20:50 Oppdatert: 09.nov. 2012 20:50

En ny omfattende undersøkelse, som har sammenstilt svar fra til sammen 6.000 europeiske piloter fordelt på åtte land, viser at urovekkende mange piloter sovner mens de flyr, skriver [VG](#).

Undersøkelsen viser også at det er de skandinaviske pilotene som sliter mest med å holde seg våkne. For mens bare 10 prosent av de franske pilotene og 25 prosent av de britiske pilotene oppgir å ha sovnet på jobb, så svarer over halvparten av de norske, svenske og danske pilotene at de har sovnet, ifølge undersøkelsen.

Mørke og dårlig vær

- Jeg har ikke noen god forklaring på at vi i Skandinavia sovner mest, men en antakelse er at vi flyr i lange perioder med mørke, og at vi har mer krevende værforhold enn på resten av kontinentet, og dermed raskere blir mer slitne. I Norge har vi også svært mange landinger per dag. Ingen andre land har samme tetthet av flypasser med passasjertrafikk som i Norge, sier nestleder i Norsk Flygerforbund, Christian Langvatn, til NTB.

Han forteller at en standard arbeidsdag er mellom 8 og 13 timer for pilotene, men at arbeidsdagene ofte kan bli lenger enn det på grunn av dispensasjonsordningene i regelverket.

- Flere landinger gir en reduksjon i antall timer, men det skulle vært mer. Regelverket tar ikke i det hele tatt hensyn til ekstra slitsomme værforhold, sier Langvatn.

Tre av fem skandinaviske piloter oppgir at de har gjort feil under flygingen som følge av tretthet.

Stadig tøffere

Maks tid for en flyger med dispensasjoner er i dag 15 timer, men kombinasjonen av beredskapstjeneste og aktiv flytjeneste gjør at dagene kan bli enda lengre.

- Det finnes regler for hvor mye du kan jobbe per uke, måned og år, men de enkelte vaktene kan bli veldig lange, sier Langvatn.

Stillesittende og monotont arbeid når flyet først er i luften, er også en viktig årsak til at pilotene blir trette. Blant britiske piloter har en av tre opplevd å våkne til at medpiloten også sover.

Langvatn mener det har blitt mye tøffere å være pilot det siste tiåret.

- Endringen kom på 2000-tallet med alle lavprisselskapene. Tidligere hadde vi kollektive avtaler som regulerte arbeidstiden mye strengere. I dag er regelverket barbert helt ned på grunn av den tøffe konkurransesituasjonen, sier han.

Ytterligere liberalisering

Fra neste år kommer det nye felleseuropeiske arbeidstidsbestemmelser som vi vil gi en ytterligere liberalisering av regelverket.

Å jobbe mot denne utviklingen er en av hovedsakene for Norsk Flygerforbund fremover. Langvatn mener både luftfartsmyndighetene og flyselskapene på banen.

- Funnene i undersøkelsen er skremmende. Det har blitt normalt at piloter sovner, og det er svært alvorlig. Flyselskapene må ta en større del av ansvaret og utarbeide arbeidsprogrammer som minimerer faren for tretthet. Det er langt tøffere å jobbe som pilot i dag enn for ti år siden, mener Langvatn.

- Piloten må ta ansvar

Informasjonssjef i SAS Knut Morten Johansen sier han ikke på sparket kan vurdere hvorfor skandinaviske piloter sovner oftere enn sine europeiske kollegaer.

- Men SAS tar denne problemstillingen svært alvorlig, og vi er på mange punkter mer restriktive enn regelverket tillater, sier han til NTB.

Han forteller at SAS har et eget fatigue-management-system som skal fange opp og ta tak i avvik, innrapporterte hendelser og ting som handler om sikkerheten.

- Et svært viktig poeng er at det er pilotens eget ansvar å si ifra om han føler seg trøtt. Vi har lavterskel for en slik beskjed, og det får ingen konsekvenser for arbeidsforholdet, sier Johansen. (©NTB)